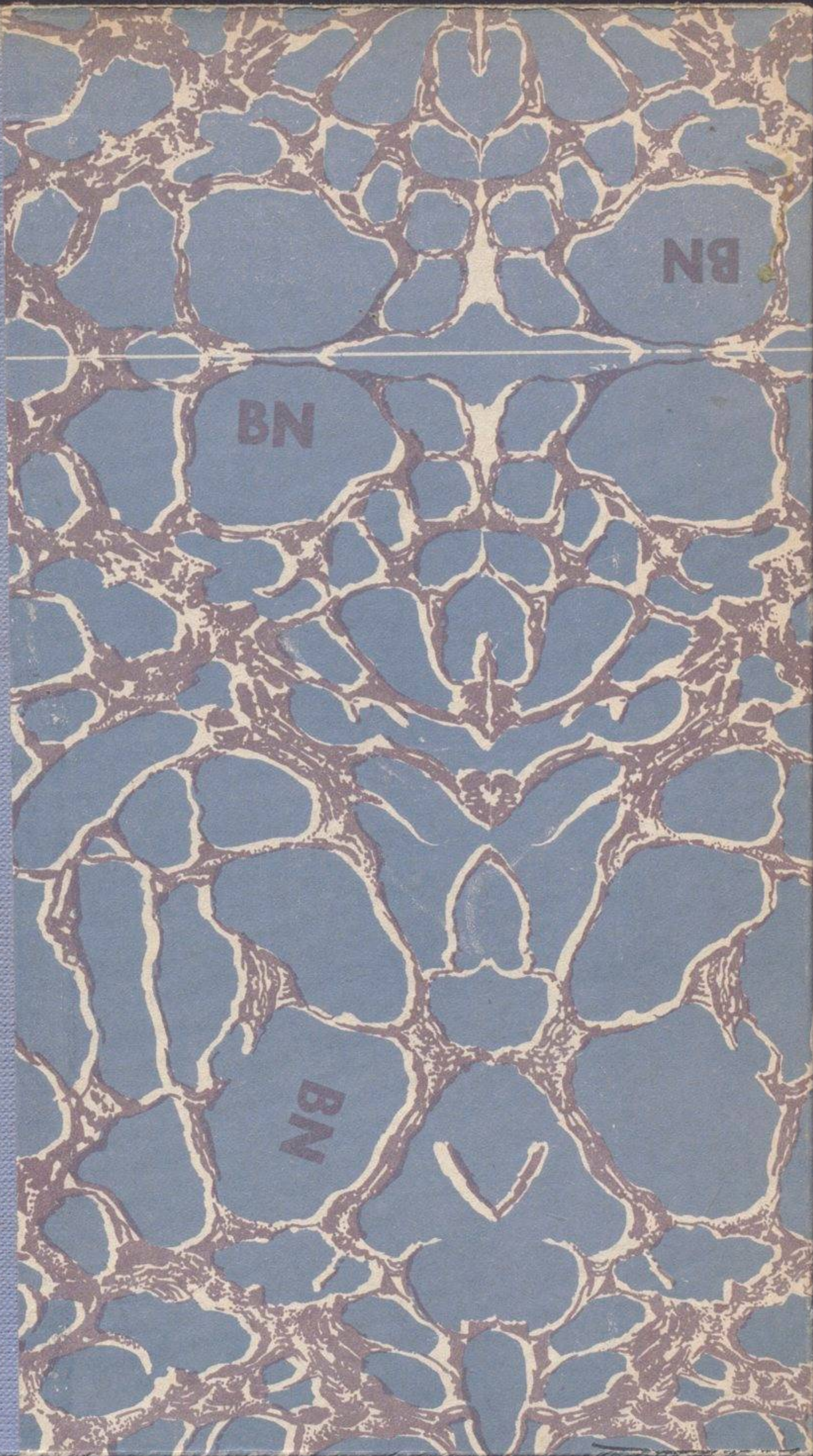

1464679

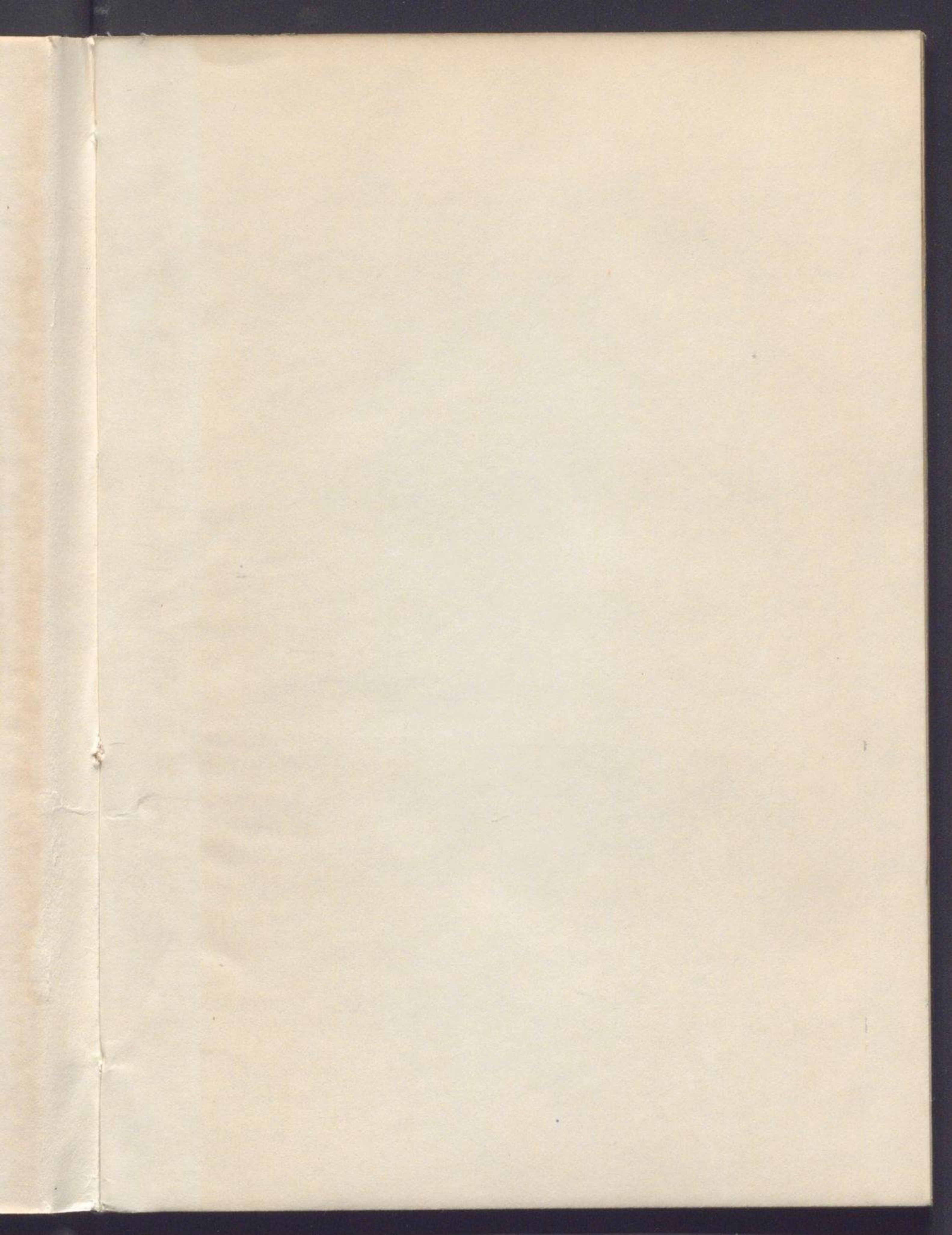
BN

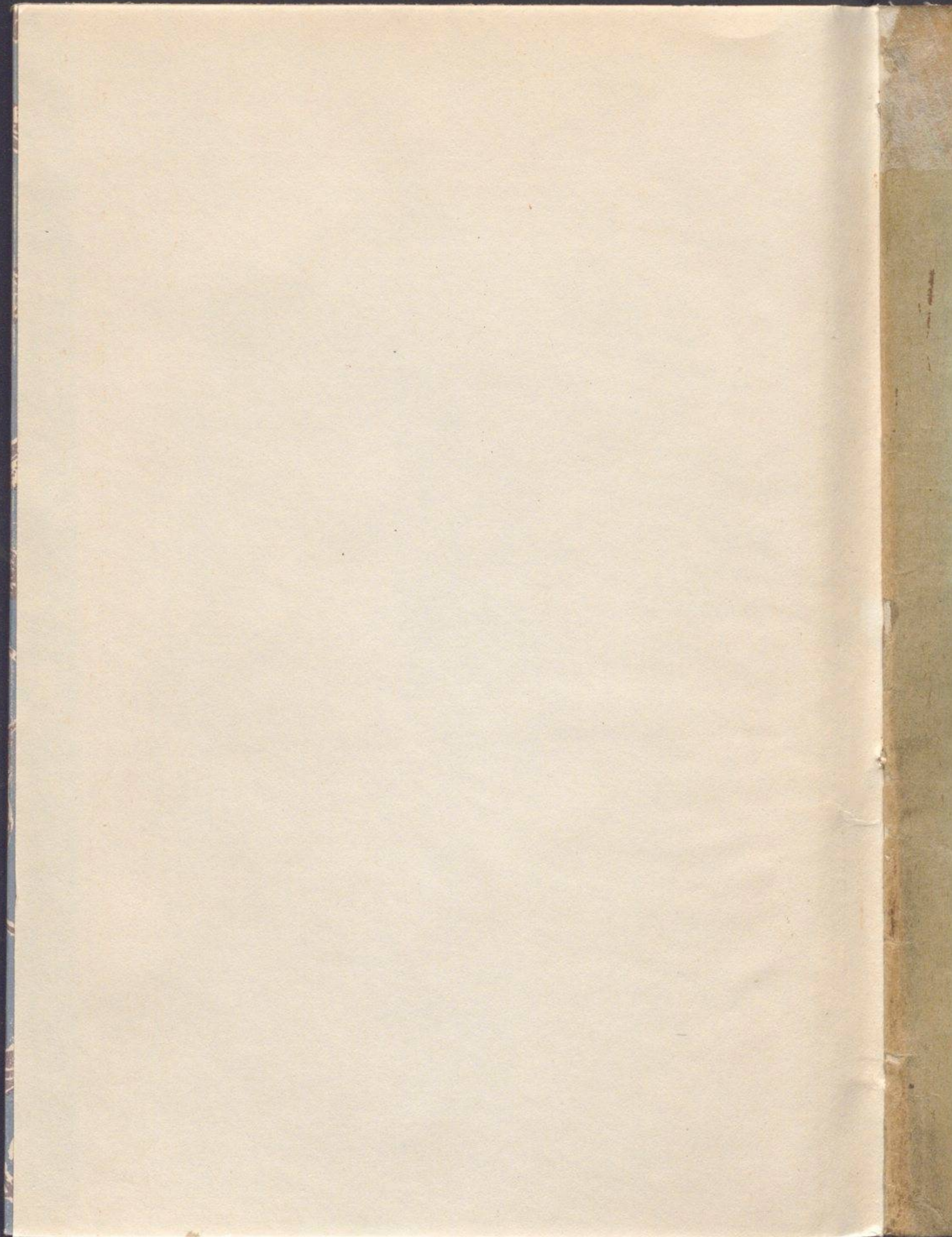
BN

BN

№ 6 ВЪДАНЬНЕ „НАШАЕ ХАТЫ“ № 6

Коштам Т. Г.

„Сонцэ навукі скрозь хмары цёмныя
Іраляне ясна над нашай ніваю,
І будучы жыці дзеткі патомныя
Добраю доляй—доляй шчасліваю“.

С. ВІТКЕВІЧ

ДЗЯДЗЬКА ГОЛАД

апаведаньне для дзяцей з рысункамі.

Перэлажыла Зязюля.

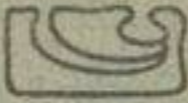

Цэна 2 кап.

ВІЛЬНЯ.

Глаўны склад: Георгіеўскі праспэкт. 4, кв. 10. кантора
„НАШАЕ ХАТЫ“.

1911.

Год выданья VI. Год выданья VI
Прыймаецца падпіска
на 1911 год
на першую беларускую газету з рысункамі

„НАША НІВА“

Выходзіць двума асобнымі выданьнямі—рускімі і лацінскімі літ.

«Наша Ніва» паставіла сабе мэту будзіць у беларусоў пачуцьцё чэлавека і грамадзяніна, голасна гаварыць аб яго патрэбах і правах.

«Наша Ніва» ўсе новыя думскіе законы, каторыя датыкаюць Беларусі, разбірае і ацэнівае жывымі прыкладамі з жыцьця Беларускага краю.

«Наша Ніва» тлумачыць сваім чытачом усё, што робіцца на цэлым сьвеце і ў Расеі.

«Наша Ніва» друкуе практычныя гутаркі аб гаспадарцы, тлумачыць, як нарыхтаваць розныя культурныя справы (коопэраціі, сельскіе банкі, бібліотэкі і інш.)

«Наша Ніва» ў «Пачтовай Скрынцы» дае атказы на ўсе пытаньня, тлумачыць законы, паказвае добрыя кніжкі.

«Наша Ніва» каштуе с перасылкай і дастаўкай да хаты на 1 год—2 руб. 50 кап.; на поў года — 1 р. 25 к.; на 3 мес.—65 кап., на 1 мес. 25 кап. За граніцу на 1 год — 4 р., на поў года — 2 р.

Гадавыя падпішчыкі, каторыя заплацяць грошы адразу за год, атрымаюць дарма календар «Нашае Нівы» на 1911 год, а за прыплату 50 капеек Кароткую гісторыю Беларусі.

Рэдактар-Выдавец А. ЎЛАСОЎ.

Адрэс Рэдакціі і Канторы: Вільня, Завальная № 7

№ 6 ВYДАНЬНЕ „НАШАЕ ХАТЫ“ № 6

Коштам Т. Г.

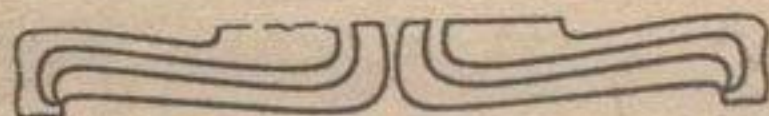
...„Сонцэ навукі скрозь хмары цёмныя
Прагляне ясна над нашай ніваю,
І будучь жыці дзеткі патомныя
Добраю доляй—доляй шчасьліваю“.

С. ВІТКЕВІЧ

ДЗЯДЗЬКА ГОЛАД

апаведаньне для дзяцей з рысункамі.

Перэлажыла Зязюля.

Цэна 2 кап.

ВІЛЬНЯ.

Глаўны склад: Георгіеўскі праспэкт. 4, кв. 10. кантора
„НАШАЕ ХАТЫ“.

1911.

I 1464.679

ст. 2.

Вільня. друкарня М. Кухты, Татарская, д. № 20.

I.

У АДЗІЎ раз па сьвеце Хрыстос з сьвятым Янам. Чуць днела, як пусьціліся яны ў дарогу, а тымчасам да захаду сонейка не сустрэцілі ешчэ ні хаты ні чэлавека. Па гэткай то ішлі пусташы, ды, ня еўшы і ня піўшы, ледзь валаклі свае падбітыя ногі.

Змеркалося. Ўжо падзьмухіваў студзёны вецерок, і падаў дробны дожджык. Ураілі яны прылегчы пад першай стрэчнай пастушай будкай, каб хоць гэтак дня дачэкацца. Але-ж як знайсці ў пацёмках тую будку? Наканец нейдзе бліснуў агонь, бытцым с крэсіва міргнула іскра к піпцы. Пацягнуліся на той агонь і шыбка наткнуліся на малую хацінку. Застукалі ў дзьверы; нешта заскрыпело ў нутры, і выйшоў насупроціў іх старэнькі дзядуля, сівы, а зусім нягеглы. Твар быў міласерны, а гаворка такая салодкая, што яны зразу павесялелі, як пачулі, што на прывітаньне пахваліў ён Бога.

Ну, добра,—увайшли. Дзядуля так усьцешыўся, што давай ім рукі цалаваць і дзякаваць, што яны на яго ўздумалі, што не мінулі яго ды вялікую ласку старому

Пацягнуліся на той агонь і шыбка наткнуліся на тую хаціну.

зрабілі,—ажно ад гэтаго ім неяк сорамна стало.

Той час дзед уздуў лучыну, каб відней было ў хаці, пасадзіў падарожных на куце, прынёс кусочак сала, бульбін пяток і лыжку сыроквашы ў місачцы.

— Міленькіе мае, калі-ж вы добрые і ў гэткай пусташы да мяне зайшлі, дык не пагарджайце маею стравай. Чым хата багата, тым рада! Дзялюся апошнім, а чаго німа,—нехай Бог дасць!

Неўзабаве паелі — кожын па крышцэ, папілі вады з вядзёрка. Тады улажыў дзед іх на сваей пасьцелі. Падушэк не было, дзеля таго падкінуў пад галаву стары сеннічок, прыкрыў сермяжкай, а сам палажыўся на печы. З вялікай радасьці ніяк сон яго не ймаў: то Богу дзякаваў за гасьцей, то паглядываў на іх галавы, што сьвеціліся на сенніку.

Назаўтрае стаў дзед шукаць у клеці, каб чым закусіць гасьцям. Знайшоў жменьку аўсянай мукі і зварыў клёцак. Як толькі госьці ўсталі, паставіў перад імі міску ды дужа сароміўся, што не было нічога лепшаго. Але нічога ня зробіш: калі беда, дык беда!

Паелі, падзякавалі і марш у дарогу.

Толькі пераступілі парог, а сьвяты Ян і кажэ Езусу:

— Божэчка, трэба як-небудзь памагчы гэтаму бедаку, трэба яго ратаваць ад галоднай сьмерці!

— Праўду кажэш,—атказаў Хрыстос і спытаўся старыка:—Як цябе клічуць, дзядуля, скажы?

— Клічуць мяне Васіль, а пішуць Голад. Інакш ніхто і не кажэ, толькі Голад

ды Голад; а калі ўжо дужа ганорна хочуць сказаць, дык кажучь Дзядзька Голад.

А Хрыстос яму:

— Ну, Голад, ты такі быў на нас ласкавы, што хочэм табе аддзякаваць. Кажы, чаго хочэш, чаго душа жадае?

— Ага. не такі я дурны, каб адразу хацець усяго. Бывало, як быў молад ды пакуль жыцьцё мне ня збрыдло, маліўся я Богу, дый то не шмат яму дакучаючы, і прасіў то таго, то сяго. Але як быў Голад, так і астаўся Голад. Болей цяпер ужо ніхто мяне не правядзе. Дзякую Богу за ўсё,— што ёсьць і чаго німа, але нічым яму цяпер не дакучаю.

Нахмурыўся Хрыстос, прымоўк, але спагадзя ізноў кажэ:

— Аднак, міленькі мой, скажы, а мо Бог і не пакіне ў бядзе.

— Сам акуратна ня ведаю, чаго папрасіць. Ну, хіба, што так: на дварэ у мяне пад сьцяной ёсьць яблынька і дужа пекныя родзіць яна яблыкі, але толькі ў тым беда, што ніколі мальцы не дадуць ім пасьпець. Чуць каторае пачырванее на сонцы, тут дзеці ўжо хмарай і бягуць, на дрэва лезуць, галіны абламываюць, каменьямі кідаюць, пакуль да апошняго не сабьюць, а мне ўжо і паспытаць німа што. Вось, каб Вы ў гэтым маглі мяне паратаваць, тады-б і годзі было. Я сам не завідую нікому, з ахвотай кожнаму даў-бы гэтых яблык, толь-

кі мне злосна, што яны крадуць;—ну, і сам рад-бы быў калі укусіць...

— Добра,—атказаў Хрыстос,—цяпер будзе гэтак: калі хто узлезе на яблыньку, дык ужо ня злезе, пакуль сам не дазволіш.

— Родненькіе мае, дужа-ж Вам дзякую! З Богам ідзіце, а не забывайце мяне, як будзеце варочацца.

— З Богам!—І толькі іх бачыў.

Голад астаўся сам і думае: „Вось-жэ, узлезь цяпер каторы на дрэва, будзеш ведаць, які смак!“ І чэкае, калі яблыкі пасьпеюць.

II.

Прышоў верасень месяц; сонейко грэе, авёс ужо пасьпеў, людзі жнуць, косяць, а чырвоненькіе яблычкі, як маляваныя, тырчаць паміж лісьцямі,—ажно вочы баляць, гледзючы на іх. Неяк раніцай зірк Голад у ваконцэ, аж тут крадзецца хлапец к яблыні с палкай. Той час спазнаў Голад, што гэта Грышка, Сымоноў унук, першы гультай ды гульняка ў вёсцы. „Ну пачэкай“!

Той бух палкай у дрэва—міма!

Голаду і дух заняло, а прычаіўся за вакном, як кот на мышэй.

Бух другі раз: міма. Гоп тады на сук, а тут Голад на двор: тыц. Спужаўся малец, хочэ уцячы, аж глянь—прырос к дрэву і ні з мейсца!

— Ратуйце, людцы!

Рвецца паміж галінамі, як шпак у сілках, а яблынька ўсё трымае. Раздзёр штанікі і давай галасіць.

А Голад на той час:

— Гэтак? Будзеш ты яблыкі красьці старому? Не адпушчу да канца сьвету!— Будзеш ты пільнаваць гэтых яблыкоў і другіх навучаць, каб ня кралі! А што: раздзёр штанікі? Захацелася чужых яблыкоў, на-ж табе! Узлез то узлез, але папрабуй злезьці!

Крычыць малец... Прыбеглі і бабы і дзеці,—што тутака робіцца?

— А вось што! Яблыкі краў, а Хрыстос надзяліў мяне такім правам і гэткай сілай, што калі захачу, дык злодзей па век на суку будзе сідзець.

Ніхто веры не даваў. Прыбег і Сымон.

— Грышуля!—клічэ,—трасца на тваю галаву, чаго цябе чорт сюды панёс? Злезай!!

Грышка б рад, галосіць, а злезьці ня можэ: ні туды, ні сюды.

Давай-жэ бабы маліць Голада, каб злітаваўся, каб хлапца адпусьціў, ды сталі бажыцца, што ніхто ўжо ніколі ня будзе чэпаць яблык.

— Ну, Бог с табой, злезай Грышка і бяжы ў хату, а не чэпай маіх яблык, бо як уплутаешся ешчэ раз ў галіны дрэва, то, да душы, не пушчу: здыхай тутака!!

Грышка рад, злез і цягу дамоў. Бабы і дзеці разыйшліся. Голад астаўся сам і задумаўся. Шкада яму было і Грышку і другіх дзяцей, але маўчыць. Чэкае, пакуль зусім не дасьпеюць яблыкі. Як сталі ўжо яны мягкіе, смашныя, а вырасьлі як кулак, проста золата: адзін бок чырвоненькі, а другі жоўценькі, ды салодкіе, як мёд,—сабраў тады іх Голад і прынёс у хату. А пах ад іх такі пайшоў, што, ідучы па вуліцы, так і хацелася папрабаваць яблыка,—ажно слінка сегла. Жонкі і дзеці так і пагледалі на хату Голада.

А ён наклаў у кашолку гэтых пекных яблык і пайшоў па вёсцы. Раздае бабам, раздае дзецям, а перш-на-перш дае Грышцы; дае і жыдам і цыганам, што яго абступілі,—адным словам, дае ўсім,—шчыры быў старык.

Прышла другая восень, яблыкі зарадзілі, што Божэ мой!—а Голад усё Голадам: быў старцэм і астаўся старцэм. Толькі уцехі, што з яблыкоў! Сам з'есьць і людзей надзеліць.

III.

Неяк аднэй восені крэпка занядужаў небарака. Пачало дзёрці ў грудзёх. Ляжыць сабе на пасьцелі, праз вакно любуецца яблычкамі, што як сьвечкі зіхацяць між лісьця, ды думае: „з'еўбы адно, каб смагу прагнаць, але ня здужаю ўзлезьці“.

Чуць так падумаў, аж чуе, як нехта закрутку пакруціў у дзьверох і адчыняе.

Толькі нешта паказалася, а Голад ужо і спазнаў... Сьмерць!

— Ужо...

— Бог с табой, кланяюсь...

— І я табе; а што скажэш?

— Шмат гукаць ня буду, але колькі слоў трэба сказаць. Ведаеш старык: ужо пара табе.—нажыўся досі на гэтым сьвеці, дык перэбірайся на той, пацікаўся, што тамака чуваць.

— Не надта то я цікаў таго сьвету. Мне і тутака добра, людзі паважаюць. Але грошы мяне не трымаюцца, дый Бог з імі. Я рад жыцьцю, цешуся ўсім сьветам, на людзей люблю глядзець,—адным словам, я здаволен, і весела мне і слабодна. Ня гоняць мяне адгэтуль!

— Ну, ну братка! Ці гоняць, ці ня гоняць, мой закон такі, што павінна я цябе к Богу прывясьці. Ён цябе ўжо чэкае.

— Што ты дурыш! Ці то дзіва Богу душа грэшная, ці што? І старая ці-ж дзіва? Ня будзе па мне журыць, калі і сто гадоў будзе йшчэ чэкаць на мяне!

Разсердзілася Сьмерць.

— Што-ж ты,—кажэ—стары, будзеш са мной спрэчацца?! Каралі мяне слухаюць, да двух ня лічаць, а ты, стары грыб, хочэш мной муштраваць!

— Во, разыйшлася! Папраўдзі, дык мне ўсё роўна, ці тутака жыць, ці там. Дзе буду, дык буду! А і там ня будзе маркотна, гэткіх шмат там ёсьць.

— А больш за ўсё то ў чортавым горле! — сярдзіта дзёрлася Сьмерць.

— Я чорта не баюся! Не здарма то Сын Божы на крыжы за мяне памёр. Баб пужай чортам, а не мяне!

Бачыць Сьмерць, што языком дзеда не зваюе, дык пачала ласкай:

— Ведаеш, дзядзька, яб і сама дужа рада была пакінуць цябе, але што-ж зробіш, калі гэткая воля Божая.

— А, калі воля Божая, німа што рабіць. Пану — загадываць, слуге — спаўняць! Працівіцца ня буду. Сабяруся духам, толькі паслухай: там на дварэ ёсьць дужа сьпелыя яблычкі; з'еўбы я ахвотна адно, бо на тым сьвеці гэткіх не дадуць, але слаб, сам пайсьці не здалею; калі ласка, узлезь на яблыньку ды прынясі і мне і сабе.

— Добра, — кажэ Сьмерць — з ахвотай, хоць дужа мне некалі.

І пайшла шукаць дрэва. Чуць узлезла, а наш Голад, хоць слаб, падняў ногі, бяжыць ды крычыць:

— А, ты на дрэві! Ну, адпачывай цяпер, бо пэўна дужа замарылася, бегаючы па сьвеці ды косячы людзей. А што, пах прыемны?.. Га?!... Праклятая морда сабачая! Пасядзіш так да суднога дня. Дый ніхто

цябе не паратуе, сьмертэчка ты паганая! Хіба натар'юс па табе ўздыхаць пачне, як людзі перэстануць адпісываць. Я дык па табе не галошу! Ці бачыш, як там добра на суку? Прысядзь крыху, пакуль не затрубяць на апошні суд. Прысядзь, міленькая, хай-жэ і людзі адпачнуць ды пажывуць.

А Сьмерць рвецца, як мядзьведзь з жалеза, ды ўсё раве:

— Бог с табой, чэлавечэ! Не губі ты мяне! Мне-ж Бог прыказаў ісьці. Не перэшкаджай мне, не глумі! Даўно ўжо пара да працы!

— Каб ты с чым-і ебудзь добрым ішла, зара бы адпусьціў,—атказаў Голад.—Але ты толькі, як рысь, усё мяркуеш, каб хапіць за горла. Дзе ні пойдзеш, усюды сьлёзы,—сіроткі галосаць! Годзі, тутака астанешся!

— Ці ашалеў ты, старык?! З Богам пачынаеш сварку. Што-ж ты сабе уздумаў: дурным сваім розумам будзеш кіраваць сьветам? Ці ня ведаеш, што чаму быў пачатак, таму і канец павінен быць? Радзіўся, дык сьмерці не мінеш!

— Калі ўжо ўсяму канец бывае, дык і на цябе прыйшоў. Прыціхні, не шумі! Так ці гэтак, усё роўна не пушчу!

— Пусьці! Ня будзе мяне, прыйдзе другая. Для аднаго Дзядзькі Голада Бог сьвету не пераменіць. Глянь, сонейко на захадзе, а ты мяне трымаеш. Ад сьмерці не ўцячэш! Яна табе празначэна, як кожнаму

стварэнню і цэльнаму сьвету. Вось, толькі
кляпоту мне прыбавіш і бяды напытаеш...
І Бога разсердзіш! Пускай!

— Не, — кажэ Голад. — Калі ўжо сьмер-
ці не мінаваць, хай-жэ хоць крыху ешчэ
пажыву. Абы толькі я цябе пусьціў, той час
мяне паваліш. Лепей ужо пачэкаю, пакуль
другую па мяне прышлюць.

Змоўкла Сьмерць, падумала, ды апась-
ля і кажэ:

— Дзядзька, ці чуеш, каб мы гэтак ды
змовіліся?! Ты мяне пусьціш, а я цябе па-
кіну на сьвеці, пакуль не умару апошняго
чэлавека. Пусьці.

Ня лёгка было Голада ашукаць.

— Як раз, — кажэ — ты-б мяне пакінула!
Ня кожнаму чэлавеку можна даць веры, а
ня тое, што табе, чортава душа! Дзе тады
суда буду дахадзіць, як апынуся на тым
сьвеці?

Раз'ярылася Сьмерць:

— Што ты мне вярзьці будзеш! Як
дэкларую, дык зраблю! Хоць Сьмерць су-
проціў Бога — парабак, але проці цябе — сі-
ла Ты не праціўся! А то, пакуль сонцэ
зыйдзе, каб ты, грэшнік, не выцягнуўся на
лаўцы!

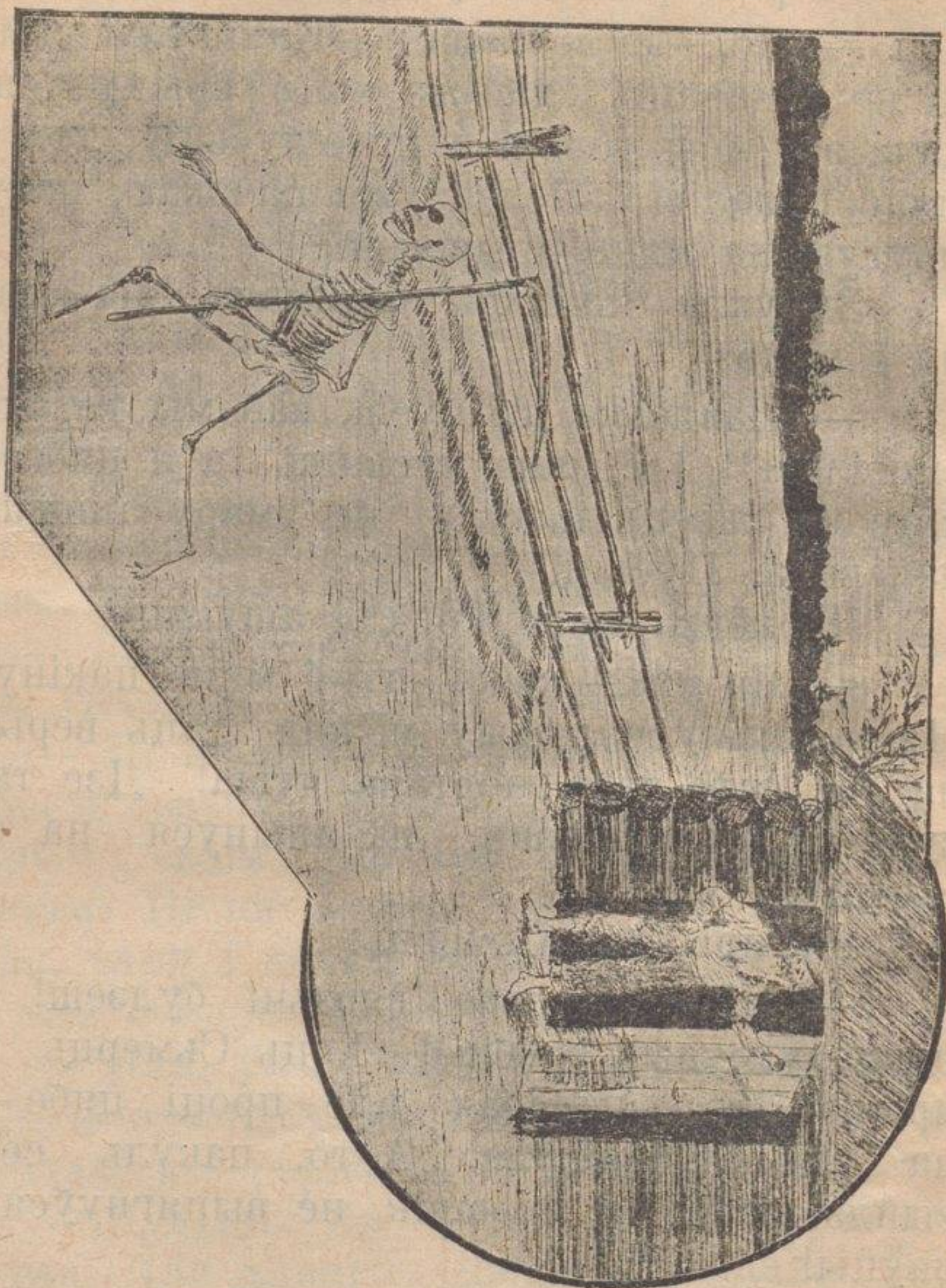
Неяк страшна зрабілося Голаду, і ду-
мае сабе. „Што-ж мне с табой рабіць!..“

Тады за дзьверы торк ды кажэ:

— Ідзі ўжо!.. Людзей лимат!..

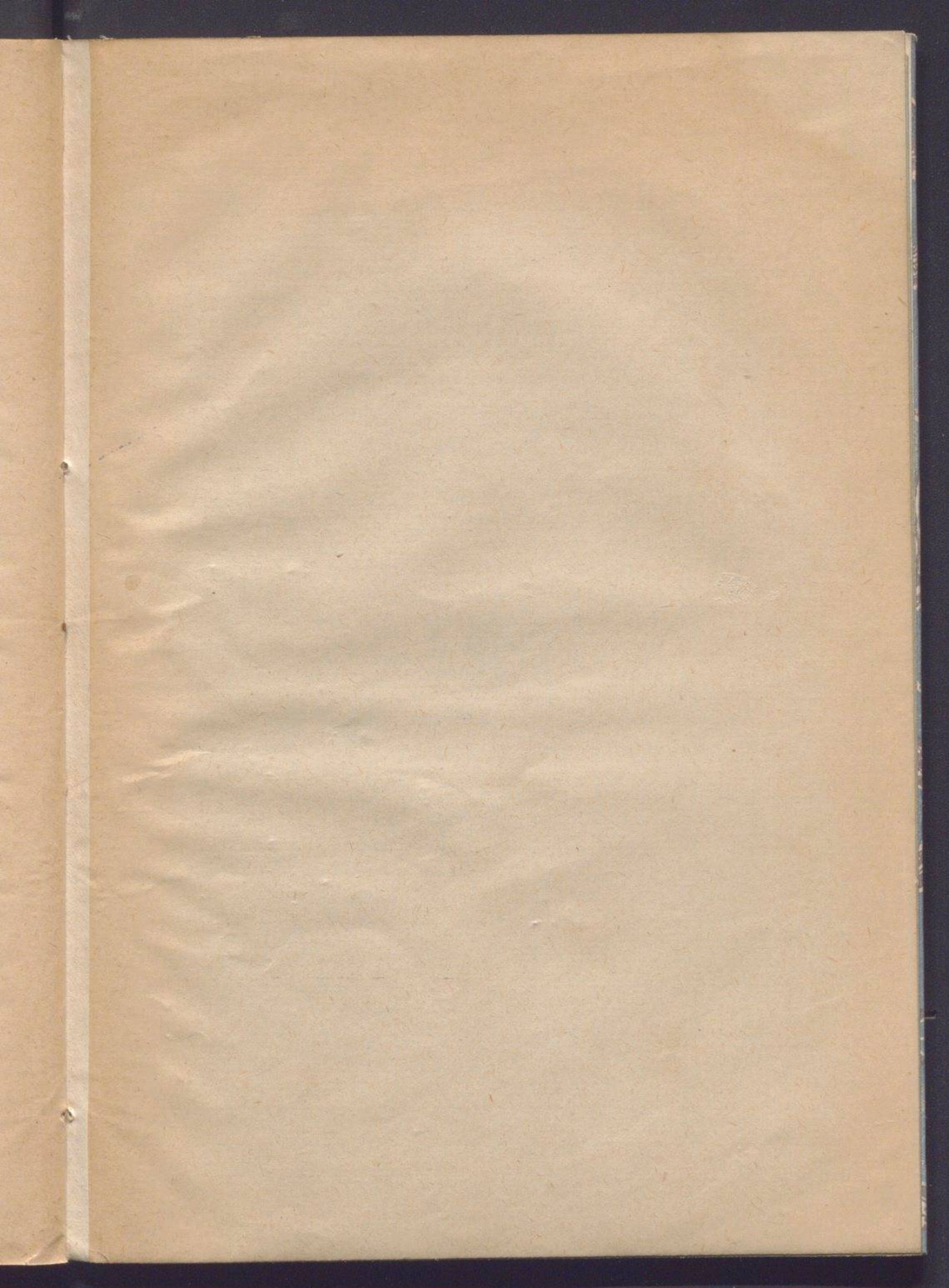
Сьмерць саскочыла і наўцекі, ажно пыл на дарозі закурыў. А Голад астаўся на

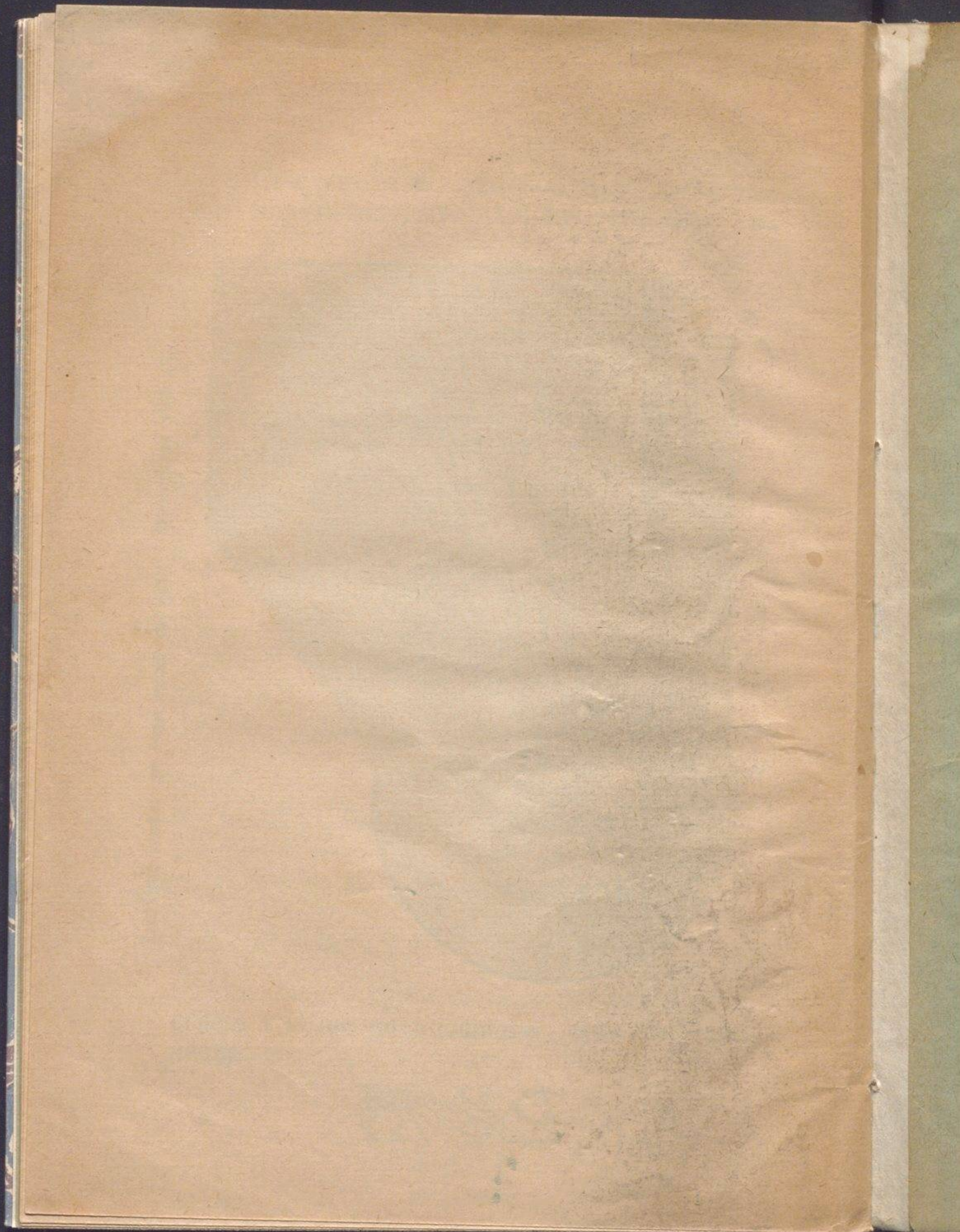

Сьмерць саскочыла і наўцекі, ажно пыл на дарозі закурыў...

сьвеці і жыве да апошняго суда ды дзя-
нёчка.

Беларускіе кніжкі

I. Да навучання.

* Беларускі лемэнтар	цэна	6 кап
* Першае чытаньне, Цёткі	"	6 "
Другое чытаньне, Коласа	"	25 "
Karotki katechizm	"	5 "

II. Навуковыя, даступныя для ўсіх:

Гутаркі аб небе і зямлі з рыс	цэна	15 кап
* Цукер, В. Тройцы	"	3 "
* Гутаркі аб гаспадарцы	"	3 "
* Як ратаваць уздутую жывёлу	"	3 "
* Як бараніцца ад халеры	"	1 "
* Як рабіць добрыя рамовыя вульлі	"	5 "
* Зямельная справа у Новай Зэльандыі	"	3 "
* Аб гаспадарцы на хутары і шнуроох	"	5 "
* Кароткая гісторыя Беларусі	"	60 "
* Беларусы і іх нацыянальнае адра- дзэнне	"	5 "
* Як ужываць штучны навоз	"	2 "

III. Повесьці, апавяданьня прозаі.

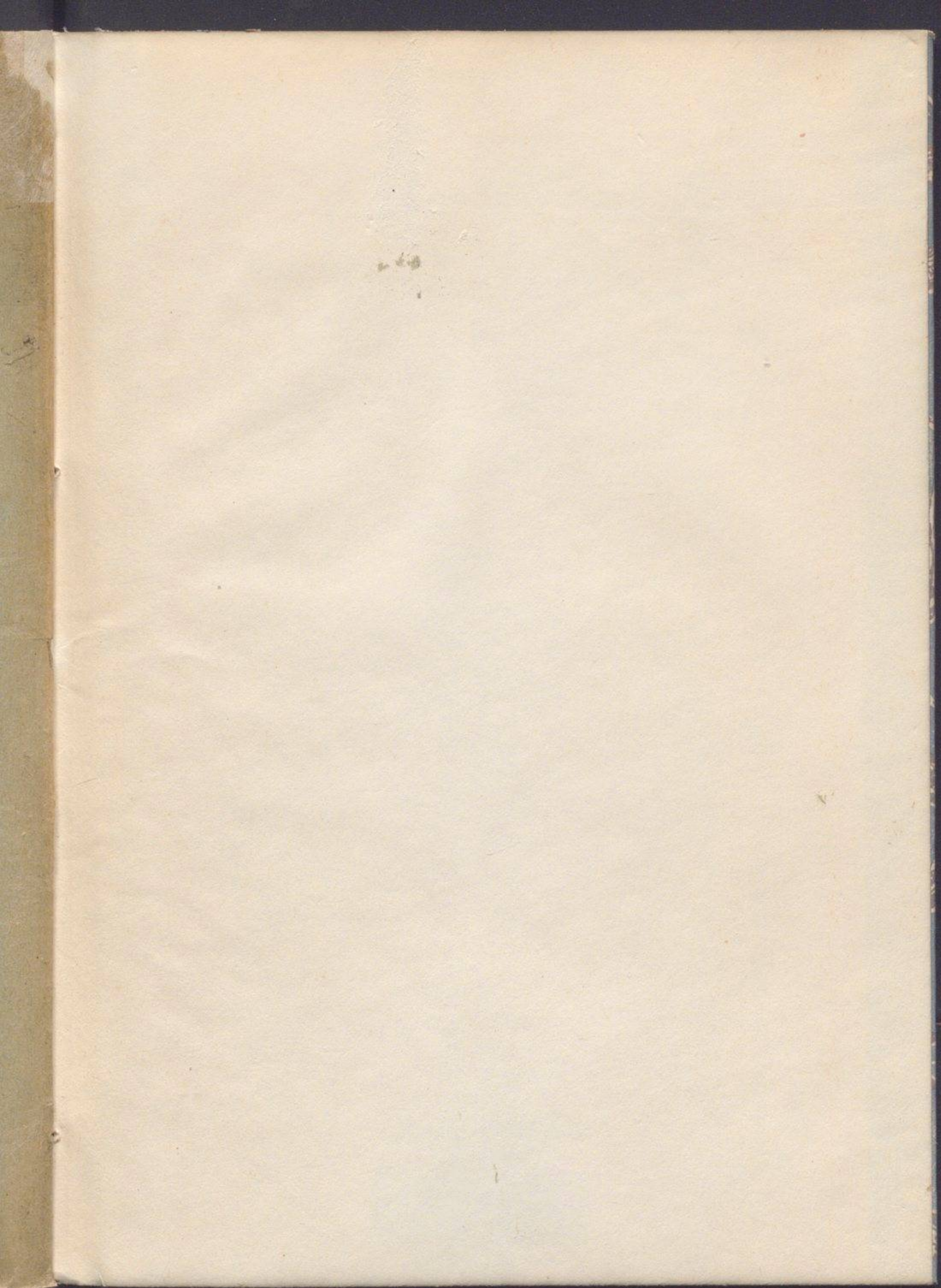
Дым, Конопніцкай	цэна	4 кап
Казкі	"	6 "
* Гэдалі, Э. Оржэшко	"	6 "
* Казка аб вадзе	"	3 "
Архіп і Лявонка, Горкаго	"	8 "
Дзядзька Голад, Віткевіча	"	2 "

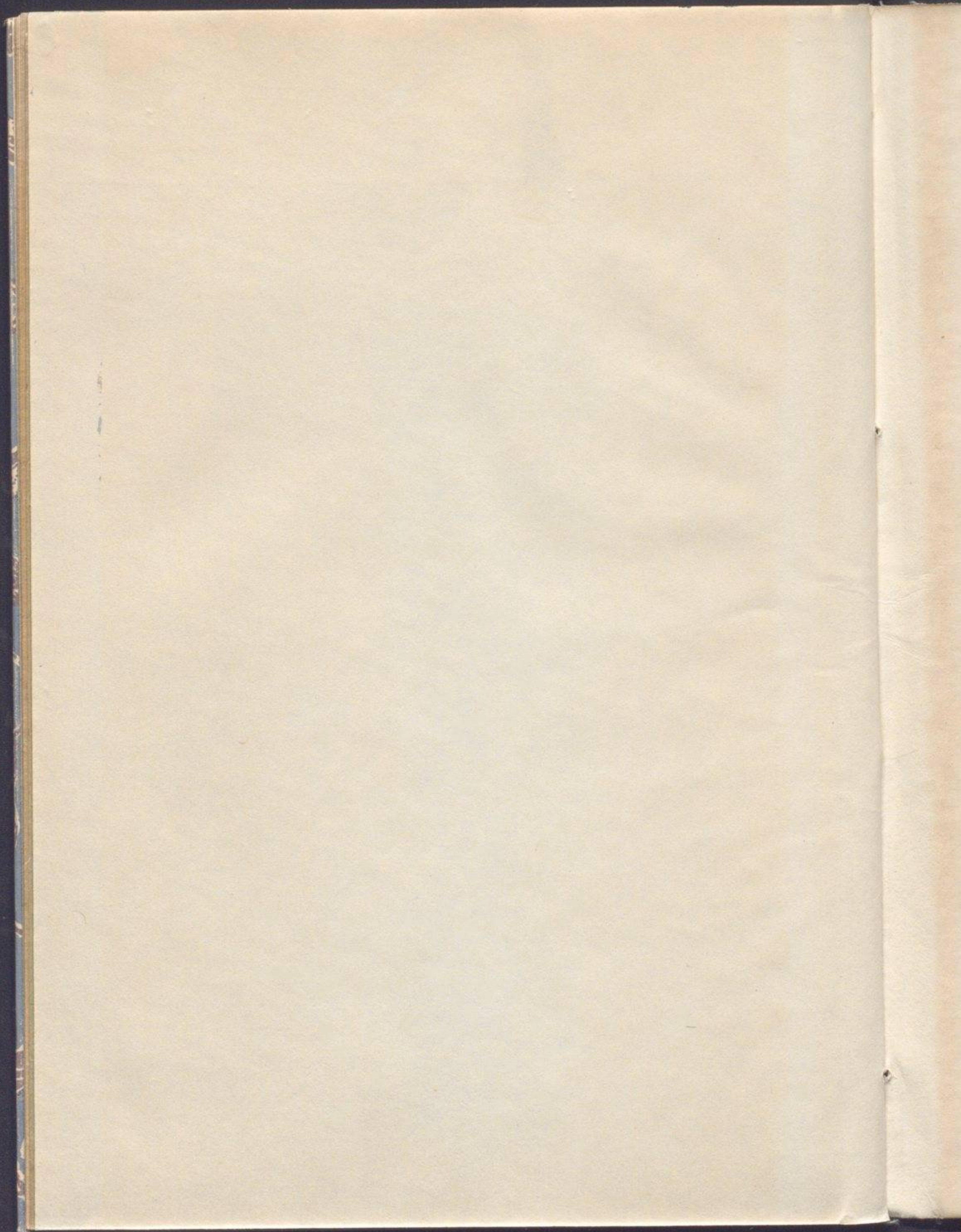
IV. Вершы.

Вязанка Я. Лучыны	цэна	4 кап.
* Тарас на Парнасе	"	5 "
Дзед Завала, Ядвігіна Ш.	цэна	5 кап.
Снапок, зборнік вершаў А. Паў- ловіча	"	15 "
Адвечная песьня, абразок у XII зьявах Я. Купалы	"	20 "

А хто там ідзе. Песня Н. Купа- ны з нотамі	10	"
Беларускія піесні з нотамі. Сабраў А. Нгуліевіч	30	"
* Беларускі песеньнік з нотамі	15	"
Песні жалбы, Якуба Коласа	30	"
Huślar, zbornik wierśaŭ J. Kupały Кацярына, С. Шэвчэнка	50	"
Жалейка. Зборнік вэршаў Я. Ку- палы	10	"
.	50	"
Ran Tadeuś, A. Miśkiewiča pierekl. Marcinkewiča	25	"
Народ, аповісьць Marcinkiewiča	15	"
Wiečarnicy, аповісьці Marcinkiewiča	15	"
Ščeraŭskije dažynki, Kupała, Mar- cinkiewiča	20	"
Dudka bielaruskaja M. Buračka	25	"
Smyk bielaruski S. Reŭki	20	"
Беларускія тэатральныя творы.		
Модны шляхцюк, камэдыя у 1 дзеі Каганца	25	кап.
У зімовы вечэр. Абрам Э. Оржэшкі у 1 дзеі	35	"
Пашыліся у дурні. Жарцік Кра- піўніцкаго у 3 дзеях	60	"
Сватаньне. Жарцік Чэхова	25	"
Міхалка. Камэдыя у 1 дзеі	35	"
Па рэвізіі, абраз у 1 дзеі Крапіў- ніцкаго	35	"
«Наша Ніва» за гады:		
* 1906	50	"
* 1908	2 р	—
* 1909	2	" —
* 1910	2	" —
* Беларускія календары за 1910—1911 г. по	15	"
Скора выйдучь:		
Аб рэсёлах, Віарозкі.		
У дому лепей Новіча.		
Аб лубіне і сэрадэльлі.		
Аб тым як жывучь і багацеюць чэшскія селяне.		

Кніжкі атзначэныя зоркай * друкаваны лацінскі-
мі (польскімі) і рускімі літэрамі.

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001020688897

BN

BIBLIOTEKA
NARODOWA

1464679

BN

BN

BN